

Beata Krajewska, *Telewizja w recepcji dorosłych studentów. Teorie i rzeczywistość*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Wyszyńskiego, Warszawa 2009, 98 s.

Dziś, żyjąc w XXI wieku, trudno wyobrazić sobie otaczającą nas rzeczywistość bez środków masowego komunikowania, które stały się nieodłącznym atrybutem współczesnego człowieka. Wstajemy rano, słuchamy radia, przeglądamy prasę, oglądamy telewizję, surfujemy po ulubionych stronach internetowych, po prostu funkcjonujemy w medialnym otoczeniu. Mass media natomiast w pewnym stopniu wywierają na nas wpływ, kształtują nasze poglądy, wiedzę o rzeczywistości itp.

Na rynku wydawniczym każdego roku pojawia się wiele publikacji traktujących o szeroko rozumianych środkach masowego komunikowania, pisanych z różnej perspektywy badawczej. W 2009 roku nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Kardynała Wyszyńskiego ukazała się książka Beaty Krajewskiej pt. *Telewizja w recepcji dorosłych – studentów. Teorie i rzeczywistość*, na łamach której autorka starała się pokazać implikacje zachodzące między czasem wolnym dorosłych Polaków a telewizją.

Książka składa się z czterech rozdziałów. W dwóch pierwszych: *Środki masowego przekazu* i *Telewizja medium XXI wieku*, badaczka zawarła treści teoretyczne związane z obecnością w naszym życiu środków masowego komunikowania, szczególnie telewizji. Autorka, świadoma tego, że pisze skrypt dla studentów, rozpoczęła pierwszy rozdział od przeglądu podstawowych definicji, uporządkowania nazewnictwa i szerokiego omówienia funkcji pełnionych przez media, ze szczególnym uwzględnieniem telewizji. Przeprowadziła następnie czytelnika przez różnego typu klasyfikacje mass mediów stworzone lub przywołane przez badaczy, m.in.: M. McLuhana, A. Kłoskowską, W. Pisarka, M. Mrozowskiego i A. Lepę.

Rozdział drugi, jak już wspomniałam, zatytułowany *Telewizja medium XXI wieku* traktuje o trzech ważnych aspektach funkcjonowania telewizji. Autorka rozpoczęła od analizy telewizji jako środka masowego przekazu. Wychodząc od etymologii, omawiając problemy definicyjne i klasyfikację, zakończyła ten podrozdział na przeglądzie funkcji przez nią pełnionych. Następnie przybliżyła pozytywne i negatywne aspekty oglądania telewizji. Na uwagę zasługują przytoczone poglądy badaczy, zarówno polskich, jak i zagranicznych, reprezentujących różne dyscypliny naukowe, na temat roli i wpływu telewizji na odbiorców. Ostatnią

część tego rozdziału autorka poświęciła kwestiom dotyczącym odbioru telewizji przez dorosłych, czyli skoncentrowała się na grupie badanych respondentów. Podkreśliła, i słusznie, że zarówno typy częstotliwości korzystania z telewizji, jak i typy recepcji programów mają znaczenie dla odbioru programów telewizyjnych. Przypomniała także, że w zależności od cech osobowych telewidza, od konwencji i rodzaju przekazu, od zaangażowania emocjonalnego i intelektualnego, ci sami odbiorcy mogą różnie odbierać rozmaite programy telewizyjne. Biorąc pod uwagę stopień zaangażowania telewidza, można wyróżnić dwa zasadnicze typy odbioru: powierzchowny i dogłębny. Kończąc tę część książki, autorka przypomina czytelnikowi o historii badań na temat odbioru programów telewizyjnych, zarówno na świecie, jak i w Polsce.

Metodologicznym podstawom pracy poświęciła B. Krajewska kolejny, trzeci rozdział swojej książki. Autorka rozpoczęła od uzasadnienia wyboru problematyki badawczej. Jej zdaniem, podjęte badania pozwolą poszerzyć wiedzę na temat relacji dorosły – telewizja i odpowiedzieć na następujące pytania: jakie miejsce zajmuje oglądanie telewizji wśród innych form spędzania wolnego czasu, które stacje telewizyjne są preferowane przez dorosłych, jakie opinie o telewizji wyrażali dorośli, jakie funkcje badani przypisywali telewizji i czy w opinii dorosłych telewizja może wspomagać proces wychowania? Odpowiadając na postawione problemy badawcze, B. Krajewska posłużyła się, moim zdaniem, dwiema dobrze dobranymi i komplementarnymi wobec siebie metodami badawczymi, mianowicie metodą sondażu diagnostycznego i statystyczną. Do realizacji zamierzonego celu wybrała technikę ankiety, natomiast za narzędzie badawcze posłużył kwestionariusz ankiety. Charakterystyka badanej populacji pod względem płci, miejsca zamieszkania, wieku i wykształcenia wieńczy ten rozdział.

Analizie i interpretacji przeprowadzonych badań poświęciła autorka kolejny rozdział zatytułowany – *Wybrane aspekty funkcjonowania telewizji w życiu dorosłych i ich rodzin – analiza i interpretacja wyników badań*. Na początku przypominała, w jaki sposób w naukach społecznych definiowany jest czas wolny i jakie pełni funkcje w życiu człowieka. Bazując na literaturze przedmiotu, podkreśliła ubóstwo form spędzania wolnego czasu, które często wśród dorosłych Polaków ogranicza się do oglądania telewizji. Jej badania potwierdziły to zjawisko, mianowicie 25% respondentów w ten właśnie sposób spędza czas wolny. Kolejne miejsca zajęły: uprawianie sportu, spacer, czytanie, słuchanie muzyki. Największa grupa badanych spędza przed telewizorem 2 godziny dziennie, a przypomnijmy, że statystyczny Polak poświęca małemu ekranowi 130 minut każdego dnia, a w niedzielę ponad 4 godziny. Przeprowadzone przez Beatę Krajewską badania potwierdziły także kolejną panującą w Polsce tendencję, mianowicie, że największą oglądalnością wśród badanych cieszyły się następujące stacje telewizyjne: TVN (36%), POLSAT (29%), TVP1 (26%), TVP2 (23%). Respondenci z przygotowanej oferty najchętniej wybierali programy rozrywkowe, informacyjne i seriale. Rozpatrując kategorię płci, widać wyraźnie, że kobiety preferują programy rozrywkowe, a mężczyźni informacyjne.

Autorka kończy, moim zdaniem, ciekawie napisaną i ważną książkę podrozdziałem o wychowawczych aspektach prezentowanych przez telewizję. Wielokrotnie akcentuje negatywny wpływ, jaki na dzieci i młodzież wywiera nadmierne oglądanie telewizji. Apeluje wręcz o wychowanie do mediów, przekazując wiedzę na temat mechanizmów stosowanych w przekazie medialnym dotyczących następujących obszarów: czasu korzystania z mass mediów, umiejętności dokonywania wyboru programów, kierowania przez rodziców procesem percepcji treści medialnych i towarzyszenia dziecku w ich odbiorze.

Niewątpliwie recenzowana książka warta jest przeczytania, zwłaszcza ze względu na swoją część empiryczną. Przypomnę, że niewielu badaczy koncentrowało się na grupie dorosłych respondentów. Zdecydowanie częściej starali się określić wpływ telewizji na zachowanie, wychowanie i socjalizację dzieci i młodzieży, akcentując oczywiście jej negatywny wpływ. Mam wrażenie, że Beacie Krajewskiej udało się uniknąć pedagogicznej, moralizatorskiej narracji, co, moim zdaniem, podnosi walor publikacji.

Olga Dąbrowska-Cendrowska